

Commissie-Tabaksblad doet niets aan coöptatiesysteem

Donderdag 24 Juli 2003

Het internationaal aan kritiek onderhevige coöptatiesysteem blijft voortbestaan. Een gemiste kans voor de commissie-Tabaksblad, vinden Auke de Bos, Han Donker en Bernard Santen. Zij pleiten voor een systeem waarbij aandeelhouders, werknemers en commissarissen zelf direct kandidaten kunnen voordragen

De commissie-Tabaksblad is met een conceptcode voor corporate governance gekomen. Deze code is door het bedrijfsleven, maar ook door de politiek hartelijk ontvangen. Ook in de polder kan in zeer korte tijd veel worden bereikt. Wij delen de mening van de commissie dat een goede corporate governance een betekenisvolle deelname vanaandeelhouders veronderstelt aan de besluitvorming in de algemene vergadering van aandeelhouders (ava). Het voorstel om het stemmen of afstand en het werven van stemvolmachten wettelijk te faciliteren onderschrijven wij. Ook het betrekken van aandeelhouders bij ingrijpende besluiten van het bestuur is een goede zaak. Echter, tot onze verbazing blijft het coöptatiesysteem gehandhaafd. Het feodale vennootschappelijke systeem blijft op dit punt intact. Een gemiste kans.

Het systeem van coöptatie (zelfbenoeming) is internationaal aan kritiek onderhevig, aangezien het leidt tot een zeer kleine kring van commissarissen die de macht over de beursgenoteerde ondernemingen hebben. Juist deze macht zou bij de verschillende belanghebbenden van de onderneming thuishoren. In het bijzonder bij de aandeelhouders, aangezien zij de verstrekkers van het risicodragend kapitaal zijn. Andere bezwaren van het coöptatiesysteem zijn dat het old boys network kan leiden tot een minder kritische houding en een inbreuk op de onafhankelijkheid.

Het is onduidelijk waarom de commissie dit systeem in essentie handhaaft. Vinden zij het wel een goed systeem of is het politiek niet haalbaar om dit systeem te wijzigen? In het geval van een ander heet hangijzer, te weten beschermingsconstructies, stelt de commissie voor om dit vraagstuk in internationaal perspectief te plaatsen. Dit had ook met het vraagstuk van coöptatie kunnen gebeuren.

De commissie gaat bij haar voorstellen uit van het ingediende wetsvoorstel tot aanpassing van de structuurregeling. In het wetsvoorstel blijft het stelsel van coöptatie in hoofdlijnen voortbestaan. Commissarissen kunnen voordrachten van aandeelhouders naast zich neerleggen en in plaats hiervan eigen kandidaten voordragen. De ondernemingsraad heeft voor een derde van de zetels een versterkt recht van aanbeveling: de Ondernemingskamer spreekt bij meningsverschil het laatste woord. Nieuw is wel dat de commissarissen zichzelf niet meer rechtstreeks benoemen, maar worden benoemd door de aandeelhouders. Maar dat dan wel uit een voordracht die door de commissarissen zelf is opgesteld. Aandeelhouders kunnen hier nog een stokje voor steken door deze voordracht af te wijzen met minimaal twee derde van de stemmen.

Nu is het moment om de aandeelhouder meer invloed te geven bij structuurvennootschappen. 'Tabaksblad' kiest ervoor de vijver van commissarissen te vergroten. Wij willen verder gaan en stellen voor aandeelhouder het recht te geven om zelf commissarissen te benoemen. Immers, de aandeelhouder stelt risicokapitaal ter beschikking aan de vennootschap en zou het recht moeten krijgen om zelf een deel van de commissarissen te benoemen.

Het afschaffen van het huidige stelsel van coöptatie zou een wezenlijke vooruitgang zijn. Wij pleiten voor een systeem waarbij de aandeelhouders, werknemers en commissarissen zelf direct kandidaten kunnen voordragen en waarbij de aandeelhoudersvergadering het laatste woord heeft. Wellicht zou overwogen kunnen worden om ook houders van (converteerbare) obligatieleningen en verstrekkers van achtergestelde leningen (in substance eigen vermogen) voordrachten te laten doen.

Door juist aan al deze groepen een direct benoemingsrecht te verlenen, kan een evenwichtige samenstelling van de raad van commissarissen worden gerealiseerd. En ook in die nieuwe samenstelling blijft de raad van commissarissen gehouden om de belangen van de organisatie als geheel te behartigen, zoals reeds is verankerd in de wet.

Hoewel er door de commissie-Tabaksblad een frisse wind gaat waaien in ondernemingsland blijven bepaalde heilige huisjes voortbestaan. De angst voor een verdere afkalving van het old boys network is even uit de weg geruimd.

Het is nu aan de politici om onze democratische verworvenheden ook in vennootschapsland door te laten dringen: afschaffing van het stelsel van coöptatie.

Prof. dr A. de Bos RA is hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Dr H.A. Donker RA is universitair hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Mr drs B.P.A. Santen is advocaat en docent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Bos, A. de, Donker, H., Santen, B.

(c) Het Financieele Dagblad 2003 alle rechten voorbehouden